

JUTRANJE NOVOSTI

Izhaja vsak dan zjutraj, izvemši pondeljke.

Mesečna naročnina:

v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 22.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/l. — Telefon št. 213

Brzljavi naslov: „Novosti-Ljubljana“.

upravnništvo: Marjini trg št. 8. — Telefon št. 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnimim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem čeku uradu št. 13.238.

Francija in Jugoslavija.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.
ap. Pariz, 2. decembra.

Odlična politična osebnost mi je izjavila sledeče:

»Nedavno je trdil neki beograjski list, da potuje neki francoski novinar (g. Charles Rivet), zastopnik velikega in uglednega pariškega večernega lista, na stroške Bolgarske ter da je nekako obvezan, pisati v svojem listu proti kraljevini SHS oziroma za dotično sosedno državo. Hkrati je nastala v nemških listih besna gonja proti Franciji. Dolžilo se je Francijo, češ da sistematično zanemari junaško zaveznico, da ji krati ugled ter da išče vsako priložnost, delati v sosedni državi (Bolgarski) razpoloženje proti Srbiji. Treba je res precejšnje količine zlonamernosti, ako se usodi kdorkoli sejati med ta dva naroda mržnjo in zavist. Med naroda, ki sta igrala za časa svetovne vojne z vsem svojim imetjem in z vsemi duševnimi viri in obupno va-banque-igro in ki sta svoji domovini, dve veliki pogoristi, branila skupno proti skupnemu sovražniku.

Intimnost te zveze med francoskim in jugoslovenskim narodom je vse do danes živa in ju veže s skupnimi ideali in s skupnim trpljenjem. Oba naroda imata čim največ interesa na tem, da se vprašanje reparacij pravično reši. Za druge države je to vprašanje morda zgolj finančni problem, toda za Francijo, Belgijo in Jugoslavijo je naravnost življenjskega pomena, da se Nemčija zopet dvigne ter spomni na svoje obveznosti. Mnogi so poskušali skonstruirati z veliko vmeno in hudobnimi cilji nekako nasprotstvo med Francijo in Malo antanto. Skoro do nasičenosti novinskega ozračja se je povdarjalo, da je Francija povsem izolirana, da stoji vsi njeni zavezniki jezi ob strani ter da jo smatrajo kot edinega nepridiprava med narodi, ki ne omogočajo resničnega miru.

Naši prijatelji — predvsem Južni Slovani — se smejijo takemu besedičenju, ker vedo, da si svoji Francija le minimum pravice, da je imela toliko potrpežljivosti kakor skoro noben drug zmagovalec, ki je moral toliko trpeti. Nemčija ima nepregledne pomožne virov. Niti en sam kamen njenih tvornic ni bil porušen. Devalvacija valute jo je razbremenila slehernega notranjega dolga. Celih devet let so delovali njeni industrijski s polno paro. V vojni in pozneje po sklepu miru so si delili masne dobičke. Davkov niso plačevali in tudi drugače niso dali državi ničesar od svojih ogromnih imovnin. Ako se odgovorimo našim zahtevam, postanejo dejanski vladarji v Evropi. Ali smo se zato borili ter žrtvovali kri in imetje naših ljudstev?

Onega dne, ko bo nemški narod videl, da so njegovi in cele Evrope sovražniki ravno oni, ki so po zgubljeni vojaški odločitvi hoteli dobiti svojo zmago na račun vsega sveta, se bo tudi reparacijsko vprašanje temeljito in hitro rešilo. Francija je napravila praktični začetek: prisilila je poruhurske magnate, da so morali pričeti z obratovanjem. V interesu vseh zaveznikov bomo korakali po tej začrtani poti. Težave so še sicer velikanske: zdi se pa, da so malenkostne v primeri z onimi, ki smo jih že premagali. Evropi hočemo vrniti mir: ono stanje, za katerega smo se borili vsi. Glede dosege tega cilja pa smo si na jasnem, da bo jugoslovenski narod, kakor l. 1914, tudi danes stal ob naši strani.

Radikalni za pomoč oškodovancem po povodnji v Sloveniji

Beograd, 3. decembra. (B) Klub slovenske narodne radikalne stranke v Beogradu je interveniral na merodajnem mestu za nujno pomoč zaradi poplavl v Sloveniji.

Pregled podatkov srednješolskih in strokovnih učiteljev.

Beograd, 3. decembra. (Z) Ministrstvo prosvete je ukrenilo, da se morajo pri razvrstitvi učiteljev srednjih in strokovnih šol po novem uradniškem zakonu predhodno pregledati njihovi podatki, ki se nahajajo v statističnem odseku ministrstva prosvete.

Narodna skupščina.

Vladna podpora oškodovancem po poplavah v Sloveniji. — Kraljev odhod v Pariz. — Interpelacija o rudarski stavki v Sloveniji. Demagoško „delovanje“ opozicije.

Beograd, 3. decembra. (Z) Pred skupščinsko sejo so imeli načelniki skupin sejo, na kateri se je sporazumno sklenilo, da se interpelacija g. dr. Šečerova o odpravi sekvestra nad imovino grofa Čekonjića vzame z dnevnega reda in da na dnevni red v sredo.

Beograd, 3. decembra. (Z) Danes ob pol 11. uri dopol. je otvoril predsednik skupščine g. Ljuba Jovanović sejo narodne skupščine. Zapisnik se je prečital in sprejel brez opombe. Zemljoradniški poslanec g. Dimitrijević protestira, ker niso bile interpelacije, ki so na dnevnem redu, razdeljene narodnim poslancem tri dni prej, kakor to zahteva poslovnik. Predsednik g. Ljuba Jovanović protestira v svojem odgovoru proti temu, da se poslanci javljajo na tak način za besedo, in zahteva, da se postopa v bodoče po določenem redu.

Nato naznanja, da je zapisnik sprejet, ter priobči nato sledeči ukaz Nj. Vel. kralja: »Mi Aleksander I., po milosti božji in volji naroda kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, smo sklenili na osnovi čl. 95 ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ker bomo preživeli nekaj časa izven naše domovine: da Nas v izvrševanju Naše ustavne kraljevske oblasti od dne odhoda pa do povratka v našo domovino zastopa v mejah ustave Naš ministrski svet. Ministrski predsednik naj izvrši ta ukaz. Beograd dne 3. decembra 1923. Aleksander I.« Nato sledi podpis vseh ministrov.

Zatem se čita predlog ministra pravde o izpremembi zakona o izplačilu vojne odškodnine, za katero zahteva nujnost, ki jo skupščina tudi sprejme. Nadalje predlog o razmejitvi nekkih občin, ter se nato odkaže pristojnemu odboru.

Priobči se predlog poslancev gg. Sušnika in tovarišev (SLS) o nujni pomoči poplavljenem v Sloveniji in v ostalih krajih, za kateri predlog se istaklo zahteva nujnost. Predsednik narodne skupščine odredi odmor, da bi se vlada natančneje seznanila s tem predlogom. Po odmoru izjavi v imenu vlade minister g. Uzunović, da je vladi znan ta slučaj in da je voljna dati najnujnejšo pomoč, kjer je to potrebno, odklanja pa nujnost iz formalnih razlogov. Predsednik da nujnost na glasovanje ter izjavi po izvršenem glasovanju, da je nujnost odklonjena; nato zopet odredi odmor, med katerim so imeli načelniki skupin sestanek, na katerem se je dosegel sporazum o odločitvi interpelacij na sredo in o odločitvi volitev odbora za brodarski sindikat ter uredbe o razvrstitvi uradnikov. Nato prečita g. Miša Trifunović vladni predlog za podporo poplavljenem. Vlada je pripravljena, da stori vse potrebno čim prej, in zahteva, da se izvoli v to svrhu odbor. V svojem govoru pravi, da vlada odreja predlogu poslanca Sušnika nujnost, ker nujni predlog ni bil konkretno utemeljen in ker se je predložil v demagoški obliki, vendar pa je pripravljena, da priskoči povsod čimprej na pomoč.

Izboljšanje železniškega parka.

Beograd, 3. decembra. (Z) Ministrski svet je imel predsinočnjim sejo, na kateri je pretresal vprašanje o izboljšanju železniškega parka in o posojevanju iz fonda sekvestriranih imovnin. Vlada je sklenila, da se iz domačih tovarn, nato pa iz češkoslovaških, avstrijskih in madžarskih, naroči potrebno število lokomotiv in vagonov. Ti se bodo odplačevali do polovice z gotovino, do polovice pa z boni. Radi te nabave se ne bo nalagalo narodu nikakega novega bremena, marveč se bo to naročilo krilo iz rednih dohodkov in iz prebitka prometnega ministrstva. Kar se tiče posojil iz fonda sekvestriranih imovnin, se morajo ta posojila vrniti, in sicer v več obrokih, pri čemer se bo zelo oziralo na gospodarsko slabost.

Beograd, 3. decembra. (Z) Generalna direkcija državnih železnic je ukrenila, da se vsi vagoni, ki jih je posodilo Društvo za posojevanje vagonov na Dunaju, takoj vrnejo temu društvu.

ALI STE ŽE ČLAN JUGOSLOVENSKE MATICE?

pomoč, kjerkoli je potrebno. Nato se priobči interpelacija poslanca Kremžarja v stvari rudarske stavke v Sloveniji.

Končno se preide na odgovor ministra g. Vujičića na vprašanje zemljoradnika g. Jovanovića glede srezkega načelnika v Starem Majdanu. Pri tej priliki je nastal ponovno krik. Ko se je povrnil mir, so se čitale sporazumno liste za izvolitev odbora brodarskega sindikata in uredba za razvrstitev uradnikov. Seja se je nato ob 1. uri 15 minut zaključila, prihodnja pa določila za sredo ob 9. uri dopoldne. Njen dnevni red bo izvolitev odbora za proučevanje predloga gg. Sušnika ter tov. in današnje interpelacije.

Nj. Vel. kralj v Parizu.

Beograd, 3. decembra. (Z) Tiškovni oddelek ministrstva zunanjih del priobči: Vseled naknadne potrebe za zdravljenje zob po specialistu, ki je že prej zdravil Nj. Vel. kralja, je Nj. Vel. kralj Aleksander odpotoval danes zjutraj v Pariz za nekaj dni. Radi tega se je moral g. Spalajković, ki je prišel v Beograd službeno za več dni, vrniti v Pariz.

Beograd, 3. decembra. (Z) Ker se je vlada odločila, da sprejme v teku meseca decembra tri nujne zakone, in sicer zakon o oboroževanju, o brodarskem društvu in o odločitvi izplačila dolgov fondu sekvestrov, proračun ne bo mogel biti pravočasno sprejet. Ministri izjavljajo, da bodo predlagali dvanajstine. Minister financ se pripravlja, da napade opozicijo, ker ni dopustila, da bi se proračun hitro sprejel.

Beograd, 3. decembra. (Z) Včeraj je predsednik skupščine g. Ljuba Jovanović dolgo konferiral s predsednikom vlade g. Pašićem o delu v skupščini, nato pa je posetil ministra zunanjih del g. dr. Ninčiča.

Iz finančnega odbora.

Beograd, 3. decembra. (B) Na današnji seji finančnega odbora ob 4. uri dopoldne se je nadaljevalo pretresanje proračuna ministrstva socijalne politike. Najprej je dobil besedo klerikalec Vesenjak, ki je kritikoval poedine točke tega proračuna. Izjavil je, da bo glasoval proti. Potem so govorili še muslimanski, klerikalni in demokratski poslanci, ki so tudi kritikovali poedine točke proračuna in celokupno delo ministrstva socijalne politike. Potem je dobil besedo minister socijalne politike dr. Dušan Peleš, ki je odgovarjal na opazke predgovornikov. Nato se je začelo glasovanje. Glasovalo je 29 poslancev, in sicer 18 za in 11 proti. Na ta način je sprejet proračun socijalne politike. Seja je bila zaključena ob 7.30, prihodnja pa je določena za jutri ob 9. uri z dnevnim redom: Pretresanje proračuna ministrstva pravde.

Vprašanje nemških reparacij.

Beograd, 3. decembra. (Z) Po vestih iz Pariza je poslala naša vlada po reparacijski komisiji Nemčiji energično noto, v kateri zahteva izročitev gradiva na račun vojne odškodnine in izjavlja, da bo v nasprotnem slučaju izvršila sankcije, do katerih je upravičena po mirovni pogodbi.

Podpora novinarским vdovam in sirotam.

Beograd, 3. decembra. (B) Danes popoldne je administrativni odbor na prošnjo beograjskega novinarskega združenja odobril 10.000 dinarjev kot pomoč za fond vdov in sirot novinarjev. Potem je odobril odbor kot podporo za božič stenografov 28.000 dinarjev.

Samomor nemškega princa.

Linc, 3. decembra. (K) Princ Aleksander Schaumburg-Lippe, rojen leta 1902 v Welsu, se je včeraj usmrtil. Našil so ga ustreljenega v gozdu. Kakor se govori, je storil to dejanje v duševni zmedenosti.

Izpremembe uredbe o razvrstitvi uradnikov.

Vlada sprejela predlagane izpremembe. — Za izboljšanje položaja upokojencev.

Beograd, 3. decembra. (Z) Na podlagi poročila ministra pravde g. Perića je vlada z malimi izjemami sprejela izpremembe v uredbi o razvrstitvi uradnikov, katere so zahtevale posamezne uradniške organizacije. Istočasno je vlada sklenila, da bo upoštevala opozoritve upokojencev in upokojenk, tako da se bodo njihovi dodatki povišali za 100%. Da bi dosegla efektivno izboljšanje uradniškega položaja, bo vlada izdelala nov pravilnik za pobiranje draginje, ker sedanji ni prinesel pričakovanih rezultatov. Izdelava tega pravilnika se je poverila

ministru pravde. Ker niso bile predložene vladi vse zahteve uradnikov, proučava sedaj glavni uradniški savez gradivo, ki so mu ga naknadno poslale posamezne organizacije ter jih bo v kratkem izročil vladi.

Zakonski predlog o srednjih šolah.

Beograd, 3. decembra. (Z) Danes ob 9. uri dopoldne je sprejel minister prosvete g. Trifunović delegate profesorskega združenja in se razgovarjal z njimi o zakonskem predlogu o srednjih šolah.

Načrt nemškega pooblastilnega zakona.

Berlin, 3. decembra. (K) Načrt pooblastilnega zakona, ki ga je v državnem zboru predložil državni minister notranjih del, ima sledeče besedilo: § 1. Državna vlada se pooblašča, da ukrene mere, ki jih z ozirom na stisko prebivalstva in države smatra za potrebne in nujne. Postopati proti predpisom državne ustave, je nedopustno.

Izdane navedbe se morajo nemudoma naznaniti državnemu zboru in državnemu svetu. Razveljaviti se morajo, ako to zahteva državni zbor v dveh glasovanjih v presledku najmanj enega tedna. § 2. Ta zakon stopi v veljavo z dnem razglasitve, izgubi pa veljavo dne 15. februarja 1924.

Senzacionalen umor v Parizu.

Pariz, 2. decembra. (Havas.) Veliko senzacija je vzbudila v pariških krogih vest, da je nenadoma izginil 15letni sin znanega rojalističnega poslanca in voditelja lista »Action Française« Leona Daudet. Pogrešanega mladeniča so našli mrtvega. Nekateri zatrjujejo, da je bil mladenič pristaš anarhistične struje in da je radi konfliktov z očetom izvršil samomor. V včerajšnji »Action Française« pa je oče izjavil, da je bil sin umorjen. Tudi razkritja, ki jih je izvršila policija, potrjujejo njegovo naziranje.

Pariz, 3. decembra. (Havas.) »Petit Parisien« objavlja razgovor z anarhistom Fidalom, katerega je bil Filip Daudet pred svojo smrtjo obiskal. Fidal je izrazil prepričanje, da je 15letnega Filipa Daudeta odvrnil od izvršitve strašnega hudodelstva. Glasom

navedbe »Matina« je Fidal na vprašanje izjavil, da se je v razgovoru s Filipom, kateri razgovor je bil političnega značaja, imenovalo ime Leona Daudeta. Fidal je mnenja, da je Filip izvršil samomor, ko se je zavedel svojega zločinskega naklepa. V krogih lista »Action Française« se zatrjuje, da je bil Filip zaprt in da se je vršil nanj pritisk, s čimer bi se tudi dalo razlagati pismo na njegovo mater in njegovo dejanje v obupu. »Journal« objavlja intervjujev z nekim rojalistom, v katerem ta povdarja, da je krogla, ki je usmrtila Filipa, vdrila v glavo od leve strani in izstopila na desnem senu kljub temu, da Filip ni bil levičnik. »Echo de Paris« javlja, da bo Leon Daudet danes vložil ovadbo proti neznanim storilcem radi odvedbe mladoletnega sina in umora.

Zmaga radikalov v Nišu

Beograd, 3. decembra. (Z) Včeraj so se vršile v Nišu občinske volitve. Za načelnika je izvoljen kandidat g. Filip Mitrović.

Iz Grške.

Atene, 3. decembra. (Z) Glasom zanesljivih vesti se bodo opozicijske stranke vzdržale volitev.

Nameravan atentat na grškega kralja.

Beograd, 3. decembra. (Z) Glasom vesti iz Aten je dobila vlada zaupno poročilo, da pripravljajo anarhisti atentat na kralja Jurija. Oblastva so ukrenila vse mere opreznosti.

Afere med madžarskimi parlamentarci

Budimpešta, 3. decembra. (K) Dogodki v tajni seji narodne skupščine so povzročili v soboto celo vrsto afer. Ministrski predsednik grof Bethlen je, kakor poročajo listi, zahteval zadoščenje od poslanca Štefana Rakovskega, ki je v tej seji sprožil razgovor o svojačasni aferi ministrskega predsednika z vpokoženim nadporočnikom Pavlom Pronajem. Istotako sta poslala svoje priče poslancu Štefanu Rakovskemu domobranski minister grof Csaky in državni sekretar baron Jurij Pronay, ki sta bila v omenjeni zadevi sekundanta ministrskega predsednika.

Bonn, 3. decembra. (W) Na zahtevo zasedbenih oblasti so se morale danes sneti zastave separatistov z mestne hiše. Tudi v Benelu, Königswinterju itd., so odstranili separatiste iz mestnih hiš in sneli njih zastave.

Bruselj, 3. decembra. (Agence Havas) Ministrski predsednik Theunis je dobil poročilo, v katerem se ugotavlja, da so industrijski in trgovci zasedenega ozemlja ter belgijske oblasti podpisali sporazum. Delo se je zopet pričelo in podjetniki izpolnjujejo svoje obveznosti.

Milijardna goljufija pri avstr. narodni banki.

Dunaj, 3. decembra. V zadevi goljufije z milijardnim čekom v avstrijski Narodni banki, ki jo je pred nekaj dnevi izvršil neznan storilec na skrajno rafiniran način, se je ugotovilo, da sta izvršila goljufijo dozdnevni trgovec Anton Wagner in neki izrodelec na klavir, kateri je bil že zaradi neke goljufije s čekom kaznovan. Oba sta pobegnila in ju zasledujejo. V zvezi z njima je bil aretiran brezposelni privatni uradnik Gustav Rabatsch, ki je po daljšem zaslisanju priznal, da je dobil od obeh 300 milijonov kron denarja za molčanje, (Omenjeni trgovec je vložil pred dobrim tednom v dunajski Union-banki 2.200.000 avstrijskih kron na tekoči račun. Nekaj dni kasneje je dvignil del svoje imovine in sicer je zahteval mesto gotovine ček na Narodno banko v znesku 1.000.000 kron. Ta ček je ponaredil na eno milijardo kron ter je potem poslal nekoga hotelskega uslužbenca v Narodno banko po denar. Narodna banka je denar izplačala, nakar je goljuf izginil. Goljufiji so prišli na sled šele 30. novembra ob priliki prenosa izplačanega zneska na izmišljeni konto. Op. uredn.)

VREMENSKO POROČILO.

Dunaj, 3. decembra. (Uradno) Ponačaje oblačno, deloma deževno, temperatura nekaj nad 0.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Danes bomo tiči.« Red C.
Opera: »Psojavec.« Red E.
Kino Matica: »Dama in pastolov.«
Kino Tivoli: »Knez gor.« — II. del.
Kino Ideal: »Matija Sanderić. II. del.
Kino Ljublj. dvor: »Kako ljubi mati.«

V Celju:

Mestno gledališče: »Prinček.« Red B.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:
Tekoči teden: lekarna Prochazka na Jurčičevem trgu in Ustari na Sv. Petra cesti.

Zmede in nezadovoljstvo v SLS.

Slovenska ljudska stranka izgleda na zunaj popolnoma edina. Zdi se, da pri vseh njenih pristaših vlada samo eno mišljenje, to je tisto, ki se razodeva vsak dan v »Slovincu« in »Domoljubu«. Ta dva se trudita, na vse mogoče načine, da dokažeta širši javnosti, da v stranki sploh ne more biti govora o kakšni notranji razdvojenosti. In zakaj bi naj bila potrebna »opozicija«? Ali mar Korošec in Brejc in Remec in vsi drugi gospodje, kakor se že zovejo, ki vodijo to stranko, niso najboljši in najumnejši voditelji in pri starih in mladih vseskok priljubljene osebe? Človek bi mislil. V resnici pa uživajo malo simpatij. Gospoda Remca n. pr. nihče ne mara, mnogi ga pa naravnost mrze. Na zadnjem običnem zboru zaupnikov se je proti njemu pojavil resen odpor. Le radi njegove čisto posebne nature se je posrečilo doseči, da je še vedno ostal v vodstvu kot strankin podpredsednik. SLS, zdi se, taka kakor je, brez Remca sploh izhajati ne more. Zato ga vplivna klika v stranki drži, čeprav ga radi njegovega značaja velik del stranke, zlasti mlajši politični delavci, težko prenašajo in odpor proti njemu v stranki narašča. On je, pravijo, zli duh stranke, čigar pogubonosni vpliv se kaže ne samo v političnem razvoju stranke, ampak zlasti še v združni organizaciji.

Dr. Korošcu očitajo gotovi ljudje v stranki, da ni dovolj samostojen v svoji ulogi kot šef stranke in da je njegova krivda, da se je stranka v teku petih let popolnoma oddvojila od Krekovega programa. Krek je bil skozi in skozi programatičen mož, državnik jasno začrtanih smeri. Dr. Korošec pa se lovi med raznimi ekstremi in je tipičen predstavnik oportunističnega politika, ki ima mesto programa in načel samo eno idejo vodnico v svojem delovanju, namreč za vsako ceno ostati na vrhu. Osebnostne ambicije so pri tem možu tako močne, da je pripravljen zanje žrtvovati vse: stranko, čast in njeno poštenje in tudi državo, kolikor država pri klerikalcih sploh pride v poštev.

Mnogi poštteni elementi v stranki, kakor se zdi, z nejevoljo gledajo na breznačelnost strankinega šefa, ki je imela za posledico to, da je faktični gospodar čez politične smernice SLS v državni politiki g. Prepeluh — nekdanji socialista. Pravijo, če bo šlo tako naprej, in se v stranki sami nič ne ukrene zoper to, bo pri prihodnjih volitvah g. Prepeluh ustvaril opozicijo v SLS, in tedaj bodo gg. Remec, Korošec in Brejc debelo gledali. Saj je g. Prepeluh dal nekaterim gospodom že zdavnaj razumeti, da mu je iz srca žal, da ni »Avtonomist« pri zadnjih volitvah postavil svoje lastne kandidatne liste. Pravijo, da bi bil pet mandatov izlaha odnesel.

Da se vpliv g. Prepeluha in njegovega »Avtonomista«, po zaslugi sedanjih kratkovidne politike strankinega vodstva, vedno bolj širi, zbujajo resne skrbi pri tistih pristaših SLS, ki jim je bodočnost stranke na srcu. Zlasti sedaj, ko je »Avtonomist« odkrito zavozil v Radičeve vode, pri čemur mu je oficijska SLS na tihem hrabro pomagala. Pokazalo se je, da Prepeluh pač ve, kaj dela, da pa dr. Korošec tega ne ve vselej. Ravno tako kakor je pri Marko-

vem protokolu Radič vedel, kako stališče je treba zavzeti, Brejc in Smodej pa sta bila v največji zadregi, kaj naj zahtevata v smislu svojega avtonomističnega programa.

Avtonomistični program SLS, na katerega je dr. Korošec prisegal na zadnjem zboru zaupnikov SLS, in trdil, da z njim stranka ali zmaga ali pa pogine, obeta prinesli še veliko skrbi sedanjim klerikalnim voditeljem, o katerih se jim danes niti ne sanja ne. Ta program je danes po sodbi mnogih v stranki še vedno neopredeljena politična fraza, v kateri čita vsakdo to, kar sam hoče.

Pravijo, da je bil pred kratkim dr. Korošec povabljen, da predava v kat. akad. starejšinstvu in se o tem izjasni. Dr. Korošec se je povabilu sicer odzval, ali na napovedani sestanek ni prišel, češ, da je vsled odpotovanja v Varšavo po nujnih poslih zadržan. Pri tem sestanku, ki se je vseeno vršil, je prišlo do prav pikrih objasnitvev med oficijskimi zastopniki stranke in njihovimi nasprotniki. Ti so trdili, da so inteligentni lajki krivi, če ni v stranki vse tako, kot bi moralo biti. Intelektualni lajki da se ne udeležujejo dosti prosvetnega dela med narodom, da bi lahko več storili in da lajški naraščaj nosi odgovornost za to, ako mase strankinih volilcev niso dovolj poučene o važnih dnevnih vprašanjih in obstoja nevarnost, da nepoučeno ljudstvo podleže pogubnim vplivom, katerih oficijska stranka ne more vselej preprečiti. Vse da je danes odvisno od dobre volje tiste duhovščine, katere hoče še politično delovati. Menda dr. Brejca je na tem zborovanju neki doktor pikro zavrnil, da je danes nepremožnemu mlademu inteligentu težko hoditi okrog na predavanja in agitacijska potovanja, ker to stane mnogo denarja, in da bi zato bila tem večja dolžnost tistih, ki so se v stranki obogatili tako, da imajo po 300 in več dinarjev dohodkov na dan od svojega premoženja, da se ti pokažejo večkrat med narod, ne pa da nastopajo samo na redkih manifestacijskih zborovanjih v Unionski dvorani, delo pa prepuščajo drugim.

Dejstvo je, da se je na zadnjem starejšinskem zborovanju oficijska stranka ostro napadala in da se nezadovoljnost z današnjimi razmerami v stranki med zavednimi pristaši SLS v mestu in na deželi močno širi. Včasih je bila Unionska kavarna in klet tisti kraj v Ljubljani, kjer so se shajale klerikalne korifeje, da so obravnavali med seboj v prijateljskem razgovoru vse aktualne zadeve in pletli po potrebi lepe in nelepe intrige. Danes ima menda Ljubljana novo zbirališče nezadovoljnih elementov SLS. Pravijo, da se je precejšen del klerikalnih malkontentov preselil k nekemu »kaplanu«, kjer se tudi toči dobra kapljica. Prostori v Unioni da imajo vedno manj klerikalnih političnih debaterjev. Vse mine in tudi slava nekdanjega »unionskega omizja« zahaja. Mi beležimo kot nepristranski opazovalci te pojave v klerikalni stranki, za katerimi še ne vemo, kaj se skriva. Za narodno stvar je gotovo vse eno, pa naj klerikalci pripravljajo svoje »revolucije« v Unioni ali pa »za vodo«.

Spectator.

Proslava 1. decembra v Ljubljani.

Cerkvena proslava.

Petletnico našega ujedinjenja je praznovala Ljubljana zelo dostojno in slovesno. Prenehalo je delo v obratih in delavnicah, zaprle so se trgovine in mesto si je nadelo praznično lice. V stolnici je opravil v spomin obletnice ob 10. uri škof dr. Jeglič službo božjo, katere so se udeležili zastopnik pokrajinske vlade in nam. velikega župana dvorni svetnik Kremenšek, zastopnik dravske divizijske oblasti general Stojanović, gen. konzul češkoslovaške republike dr. Otokar Beneš, francoski konzul Pavel de Flache, avstrijski konzul dr. Kohlruess, ital. delegat De Camelli in honorarni belgijski konzul Milan Dular in pa številni zastopniki raznih oblasti in uradov. Oddelek dravske divizijske godbe je zaigral na koru himno »Bože pravde«. Pred cerkvijo pa se je vršila velika vojaška parada. V pravoslavni kapelici v vojašnici vojvode Mišića pa je opravil službo božjo prota Dimitrije Janković. Tudi tu so bile zastopane razne vojaške in civilne oblasti.

Na univerzi.

Na univerzi je priredila akademska omladina manifestacijsko skupščino ob 11. uri dopoldne v zbornici. Zbralo se je veliko število slušateljev vseh fakultet. Akademski pevski zbor je zapel pesem »Z bratskog zagrljaja«. Zborovanje je otvoril v imenu akademskih kulturnih društev predsednik akademske podružnice Jugoslovenske Matice cand. phil. Baš. Pozdravil je navzoče profesorje dr. Dolenc, dr. Ellerja, Skumoviča, dr. Bilimoviča in dr. Ozvalda ter svoje stanovske tovariše. Poudarjal je pomen obletnice ujedinjenja, to je zgodovinski dogodek, ko se slovenski narod in z njim akademska mladina spominja onih junakov, ki so z delom in besedo širili med narodom jugoslovensko idejo.

Nato je govoril slavnostni govor cand. phil. Fr. Vatovec, ki je podal v izbranem in navdušenem govoru idejno stvarno za praktično udeleževanje nacionalnega prebujanja in ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev. Poudarjal je vnovdoma, da znači manifest regenta Aleksandra na srbski narod z dne 29. junija 1914 prelom s preteklostjo in znak za osvobodbo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prvemu revolucionarnemu pokretu Ludivita Posavčana, ki je budil jugoslovenski narod od Soče do Timoka, je sledila koncentracija stoletij. Turško gospodarstvo je vihtelo kruti bič nad jugoslovensko rajo in neusmiljeno razsajalo med nami. Moč volje in ideje pa je razbila in zlomila z velikimi žrtvami vse ovire ujedinjenja in osvobodjenja. In zmaga je narodova volja in vera v lepšo svobodno bodočnost. In izobilikovala se je jugoslovenska duša iz bistrovodnosti in močnega dela naših blagovestnikov Obradoviča, revolucionarnost Markovića, znanosti Strossmajerja in ustanavljaljoče delavnosti Krekove. Preko duševne dediščine teh velikih mož iti samo mrvice, bi tvorilo za nas novo, hujše gorje. Univerza ima pri tem veliko in važno nalogo. Ona mora biti svetlo ognjišče, ob katerem naj se ogreva bratovsko srce in ljubav sloge in edinstva. To je misel Strossmajerja,

ki jo je izrekel 1. 1874 ob priliki otvoritve zagrebske univerze. Iz mozaičnosti in sinteze raznih kulturnih elementov vzklje na našem ozemlju samonikla jugoslovenska kultura, ki naj spaja brate, Na nas je, da izvršujemo, kar je povedal menih iz Hopova, da živimo po nauku djakovskega biskupa in nadaljujemo, kjer je končal dr. Krek. Dosegli smo narodno in kulturno osvobodjenje in ujedinjenje in vsem nasprotnikom ob mejah, ki preže kot šakali in volkovi, ključemo: Mi vstajamo in vas je straš!

Slovenska akademska mladina čuti globoko dolžnost, da se pokloni spominu borcev, ki so padli na Kajmakčalanu, Sokolu, Vetrniku, Kozjeku in Rovovski kosi, ki so umirali po avstrijskih gradovih in laških taboriščih. Naše nade so položene v naročje slovenske politike in tudi od ruskih step nam doni himna slovenske bodočnosti. Položiti moramo zakletvo sborističstva in zvestobe tudi njim, ki so onstran Karavank in Triglava, ki so našli in naj so Karavanke še tako visoke in naj se spenja Triglav v še tolike višine. Onstran granic nam doni klic: »Ali svobodno živeti, ali slavno umreti.« Zanašati se moramo le nase in sinovi vseh, ki so se kot levi borili in umirali za osvobodjenje in ujedinjenje, bodo prevladali tudi Karavanke in bo tudi na goriškem gradu zavihrala jugosl. trobojnica. Trije so principi troimenega naroda, ki naj ga vodijo po dr. Krekovem zatrdilu v bodočnost, in ti so: »En narod, en vladar, ena država od Beljaka do Soluna in mnogo, mnogo svoboda.«

Ob zaključku je bila prebrana in sprejeta resolucija: Akademska omladina ljubljanske univerze, zbrana dne 1. decembra 1923 na skupščini v proslavo ujedinjenja SHS, pozdravlja Njegovu Vel. kralja Aleksandra in kraljico Marijo ter Nj. Vel. prestolonaslednika Petra ter apelira na kraljevsko vladu, da dela vedno in povsod z vsemi močmi na tem, da se osvobodijo še neodrešeni bratje in da se dovrši še nepopolno ujedinjenje v bratskem objemu vseh Jugoslovenov v veliki svobodni Jugoslaviji. To resolucijo je izročila deputacija akademikov na pokrajinski upravi za Slovenijo, da se odpošlje v Beograd.

Zbrani pevski zbor je pod izkušenim vodstvom jurista Odon Planinška zapel pred otvoritvijo shoda znano pesem »Z bratskog zagrljaja«, po zaključitvi pa državno himno in podal na ta način prireditvi še slovesnejšo obliko.

Inozemske novosti.

Dva milijarderja, ki kradeta. Na Lyonskem kolodvoru v Parizu so aretirali dva Nemca iz Cölna, ki sta kradla. V njih posesti so našli 2 trilionov in 48 milijard, seveda v nemških markah.

Honorarni konzul fašistovske legije, ta visokodoneči naslov je z navdušenjem sprejel španski kralj Alfonz XIII. povodom svojega obiska v Italiji. Pri paradi v Napoli, kamor se bo v kratkem podal, bo oblekel črno srjalo. Da se mu ljubi.

Direktni kabel med Francijo in Ameriko, dolg 13.000 kilometrov, je bil položen pred nekaj dnevi. 25. avgusta so ga začeli polagati v Forrockawayu in sedaj so ga zvezali v Le Havru s podzemskim kablom, ki vodi v Pariz. Z njim bo mogoče brzojaviti naravnost 600 besed na minuto iz Pariza v Ameriko.

Nova alpska železnica. Prejšnji teden se je otvorila nova alpska železniška proga, ki vodi iz Švice v Italijo preko Centovalli.

Poruški delavci so potom svojih zastopnikov izjavili francosko-belgijskim črpučakim oblastem, da hočejo spet začeti z delom pod nadzorstvom franko-belgijskih inženjerjev, da omogočijo obstoj svojim rodbinam in varujejo svoje delavske pravice.

Italijanski parlament je sklican na 9. decembra. Splošno se meni, da bo izjavil zaupnico Mussoliniju in s tem podaljšal dobo njegovega vladanja.

Iz boljševiške Rusije.

Boljševiške finance.

Poročilo sovjetskega finančnega komisarja na zadnjem zboru sovjetrov je zelo slabo učinkovalo. Finančno stanje je brezupno. Industrija nazaduje, ker ne more prenašati previsokih davkov. Delavstvo se upira obdavčenju zasluška radi težavnega preživljanja. Sovjetska vlada je zvišala davčni kontingent za leto 1923 za 50% v primeri z 1922 (600 milijonov zlatih rubljev mesto 400 milijonov). Glavno breme nosijo kmetovalci, ki so prisiljeni prodajati konje in krave, da morejo plačati davke. Finančni komisar je skušal opravičiti visoko obdavčenje z visokimi izdatki za sovjetsko armado. Na tem zborovanju so tudi naglašali, da potrebuje Komintern (odbor komunistične internacionale) vedno več denarja v svrhu propagande svetovne revolucije. V avgustu in septembru je porabil Komintern 40% vseh izdatkov sovjetske vlade. Kakor vse kaže, gre ves dobiček od izvoza žita v to svrhu, za notranjost pa se tiskajo novi bankovci. Sovjetski rubelj še vedno pada, obenem z nazadovanjem rublja pa raste tudi draginja v Rusiji.

Delavci in komunisti.

Ogorčenje delavstva proti komunistom vedno narašča. V glavnem mestu Sibirije, Omsku, so zaklenili delavci železniške delavnice poslopje, v katerem je imel sejo komunistični odbor, ter so nato poslopje zapalili. Ko so se skušali člani komunističnega odbora rešiti iz goreče stavbe skozi okna, so jih delavci postrelili. Na ta način je bilo ubitih 22 komunistov. Radi tega napada na komunistični odbor je bilo sedaj v Omsku aretiranih preko 200 delavcev.

Zahvala vdove

Stritarjeve.

Rada bi izrekla svojo srčno zahvalo vsem, ki so v življenju in ob smrti mojemu nepozabnemu možu stali na strani tako z dejansko pomočjo kot s tolažilnimi besedami, a roka mi je oslabela in ne zmore več tolikega dela. Iskrena moja zahvala pa gre ne samo posameznikom, ampak vsemu dobremu slovenskemu narodu. Zahvala za to, da je izpolnil mojemu možu zadnjo vročo željo s tem, da je mogel uživati v miru, sreči in zadovoljnosti zadnje dni svojega življenja v svoji ljubljani domovini. Zahvala vsem neštevilnim prijateljem in častilcem, predvsem od njega tako ljubljani prestolici Ljubljani, za vse neprecenljive dobrote, ki so mu bile iskane v življenju in ob smrti. Zahvala njegovim častilcem in prijateljem v Rogoški Slatini, ki so mu sledili življenje in mu stali na strani, ko je na veke zatislil oči.

Srčna iskrena zahvala vsakemu posamezniku in vsem!

Terezija Stritar.

„Radikalski Glasnik“.

Zbor NRS v Spodnji Siški. V petek, dne 30. novembra t. l. se je vršil občni zbor NRS za Sp. Siško v prostorih »Reininghaus«. Zbor je nad vse pričakovanje dobro uspel. Množica od 3 do 400 ljudi je dokazala javno na zboru, da je velik del Sp. Siške radikalne misli ter da je prepričana, da je edino NRS zmožna, da pomaga delavcu, kmetu in uradniku in zboljšati položaj vseh stanov.

Na zboru je bilo tudi par socialistov in klerikalcev, ki so imeli namen, da na provokatorski način motijo zborovanje; po izčrpnem razlaganju nekaterih govornikov pa so se umaknili, uvidevši, da so na krivi poti in priznali so, da je NRS ona, ki je vstanu, mnogo več pomagati kakor druge stranke.

Zbor je otvoril g. inspektor Zemlja, predsednik pripravljalnega odbora, s pozdravnim govorom ter je razložil cilj in namen sklicanega zbora.

Po kratki debati se je držalo mnogo lepih in razložiteljnih govorov, izmed katerih so bili najbolj zanimivi govor gosp. Pavla Dečmana. Ki je zboru natančno razložil socialni položaj slovenskih železničarjev ter kdo da je kriv krivice, katere se jim gode. Govor gosp. Branka Vukmanovića, ki je v kratkih potezih opisal postane, razvoj in ideje NRS ter vse dobrote, s katerimi je ona koristila našemu ujedinjenemu narodu. Nadalje govor gosp. Novaka o splošnem vplivu radikalnega pokreta med delavnimi masami.

Pažnje vreden je bil govor gosp. dr. Nike Županiča, min. n. r., v katerem je pokazal razliko med NRS in ostalimi strankami v Sloveniji, ki imajo za edini cilj kroglice in ne blagostanje in zadovoljnost naroda. Razložil je natančno uradniško pragmatiko, njen vpliv na splošno poplavljanje uradniškega položaja, potem delo NRS za zboljšanje naše valute, s katero se edino doseže tudi zboljšanje gnetnega položaja vseh službenec.

Po zgornj navedenih govorih je sledila volitev pododboru NRS za Sp. Siško, pri kateri se je posebno pazilo na to, da pridejo v poštev zastopniki vseh stanov.

Izvoljen je sledeči pododbor: predsednik g. dr. Niko Županič, ministar n. r.; I. podpredsednik g. ing. Franjo Finč; II. podpredsednik g. Jože Novak, delovodja; I. tajnik g. ing. Šapljaj; II. tajnik g. N. Slavina, vozovni nadziralnik; blaginjak g. Leopold Bernik, žel. asistent; I. odbornik g. Franjo Zemlja, inspektor; II. odbornik g. Anton Kovačič, delovodja; revizorja g. Pavel Dečman, kontrolni strojevodja, in g. N. Tome, poštni uslužbenec.

Zbor je odposlal dve brzojavki: Njeg. Veličanstvu kralju Aleksandru in predsedniku vlade, g. Nikoli Pašiću.

Velikanski uspeh NRS v Prekmurju.

Dolnja Lendava 2. decembra. Danes se je vršil v Dolnji Lendavi sreški shod NRS ob ogromni udeležbi tukajšnjega naroda. Prisotnih je bilo nad 4000 pristašev, ki so z velikim navdušenjem pozdravili tja dosepelega ministra n. r. dr. Nika Županiča. Med stalinimi viharini odobravanjem zbranega ljudstva so govorili dr. Županič, Vendel Sabo, posestnik v Radmozancih, Josip Kiroly, predsednik SRO, Josip Benko, veletrgovec in predsednik SRO iz Murske Sobot, Ljudevit Halas, glavni urednik »Istine« iz Dolnje Lendave. Ta velikanski shod nam jasno dokazuje, da se je narod otresel političnih demagogov in je vstopil v resno državnotvorno politiko pod okriljem NRS, zavedajoč se, da je to edina stranka, ki brez ozira na vero in narodnost brani interese vseh lojalnih državljanov, ki delujejo za dobrobit naše narodne države. Pred zaključkom zborovanja se je sprejela resolucija, da se prekmurškemu prebivalstvu tudi na dalje ostavi v najem zemlja in to v tisti površini, katero so do sedaj uživali.

Vidi se, da je NRS prešla v Prekmurju v široke mase naroda, ter je NRS s tem zopet doprinesla dokaz, da je resnično narodna in državna stranka. Ta uspeh v Prekmurju je najboljši odgovor na vse obupne napade nasprotnih strank.

Podpirajmo badno dilaštvo!

Iz prosvetnega življenja.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

DRAMA.

Začetek ob 8. uri zvečer.

3. decembra, ponedeljek: »Osma žena«. Red F.
4. decembra, torek: »Danes bomo tiči«. Red C.
5. decembra, sredo: zaprto.
6. decembra, četrtek: »Smrt majke Jugovića«. Red A.
7. decembra, petek: »Kar hočete«. Red D.
8. decembra, sobota: »Danes bomo tiči«. Izven.
9. decembra, nedelja: ob 3. uri popoldne »Kar hočete«; ljudska predstava; ob 8. uri zvečer »Osma žena«. Izven.
10. decembra, ponedeljek: »Osma žena«. Red B.

OPERA.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

3. decembra, ponedeljek: zaprto.
 4. decembra, torek: »Psojilavci«. Red E.
 5. decembra, sredo: zaprto.
 6. decembra, četrtek: ob 4. uri popoldne: »Janko in Metka«; mladinska predstava.
 7. decembra, petek: »Gospodsvetski sen«. Red B.
 8. decembra, sobota: »Mignon«; ljudska predstava.
 9. decembra, nedelja: »Gospodsvetski sen«. Izven.
 10. decembra, ponedeljek: zaprto.
- Mladinska predstava v opernem gledališču. V četrtek, dne 6. decembra ob 4. uri popoldne se vrši v operi mladinska predstava in sicer se poje opera »Janko in Metka«. Vstopnice za to predstavo se dobivajo od danes naprej pri dnevnih gledališki blaginji. Predstava se vrši ob znižanih, ljudskih cenah.
- Koncert na korist Dečjega in materskega doma kraljice Marije. V Ljubljani se vrši v ponedeljek, dne 10. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Filharmonične družbe koncert, katerega prireditelji operni pevec dr. A. Rigo in kons. prof. Janko Ravnik. Spored je skrbno izbran iz slovenske in svetovne literature. Vstopnice od danes naprej v Mladini knjižarni.

LJUBLJANSKA DRAMA.

Pripombe k predporočilu o premijeri mladinske igre Fr. Milčinskega »Mogočni prstane«. — Z ozirom na dobljene informacije ter s posebnimi ozirni na režiserja g. Danila, kateremu nočem in ne morem jemati pravice do obrambe, ugotavljam glede uprizoritve igre »Mogočni prstane« sledeče. Stvar je bila našudirana v ca. štirinajstih dneh in se režiserji ni povsem pustila svoboda, ki jo ima do gotove meje pravico zahtevati. Iz nastalih negotovosti je rodila predstava, ki je kazala neenotnost in nedostatke, o katerih se je deloma že poročalo. Ker se namerava igra za bodoče predstave temeljito pripraviti in popraviti, si zazdaj o delu ter o podrobnostih premijere pridržujem končno sodbo in sledi poročilo tedaj, ko se bo objubileno zgodilo. — Utisa pa, ki sem ga dobil o premijeri, v bistvu ne morem izpremeniti kljub temu, da »Mogočni prstane« ni v prvi vrsti literarna mladinska igra, temveč dobro in prijetno nadomestilo v občutni vrzeli domačih del te stroke. Amalgam, obstoječ iz dnevnega žurnalističnega gledanja življenja — na škodo bajne snovi, ki s tem ni pridobila, in narodne fabule, kateri se je oblekel plašč sodobnega časa. Zlasti velja to za tri skrate. Namen pravljice je, da zaziblje, zapelje človeka v neko brezčasno občutje. Kadar upliva drugače, ni več pravljica, temveč igra ali simboliziran čas. Ali Martin Krpan ali Peterčkovice poslednje sanje. »Mogočni prstane« se je zakotalil vmes in iz teh razlogov je bil utis premijere poleg že prvih navedenega tudi — nejasen.

— I.

— Ljudska visoka šola v Ljubljani. V nedeljo dne 2. decembra se je vršila v zbornici dvorani na univerzi peta prireditve Ljudske visoke šole. Predavala je gđ. A. Štebljeva o aktualni temi: Zaščita zanemarene mladine. Predavateljica je orisala temne strani našega socialnega reda in dokazala, da je iskati največje zlo naše dobe v izčrpanosti etičnih sil in v pomanjkanju socialnega čuta za dolžnosti, ki bi jih moral vsakdo vršiti po svojih močeh v interesu celokupne družbe. Zlasti beda ter z njo združeno pomanjkanje stanovanj z vsemi nevarnostmi in kvarnimi posledicami za etični razvoj in telesno

Obnovite naročnino za „Jutranje Novosti“.

Gospodarstvo.

Ojačenje dinarja.

Zdi se, da se je dinar stalno nevrstila. Kljub delovanju gotovih spekulativnih se dinar zasluče raje nekoliko navzgor, kakor pa navzdol. V inozemstvu vlada po dinarju precejšnje povpraševanje radi zelo živahnega izvoza iz naše države, kar povzroča naraščajočo tendenco. Pa tudi sicer ceni sedaj inozemstvo naš dinar vse drugače, kakor ga je cenilo še pred pol letom. To je v prvi vrsti zasloga finančnega ministra dr. Stojadinovića, odnosno njegove doslednosti in neomajnosti v izvajanju začrtane finančne politike.

Tudi prebivalstvo samo ceni dinar višje, kakor pa ga je še nedavno. Morda bo že ta moment sam uplival na ljudsko psiho v tem smislu, da se zopet obudi in ojači smisel za štedenje. Sedaj se vsepoved še vedno mnogo preveč zapravljiva, mesto da bi se denar zbiral v močne produktivne kapitale. Zato kupna moč dinarja v državi tudi ne raste tako, kakor bi morala. Štedljivost in štedenje pa bosta prinesli dinarju izdatno večjo kupno moč, ki bo obratno zopet vplivala v dobrem smislu na štedljivost.

Deloma je torej dinar tudi v notranjosti že pridobil na svoji kupni moči. Zadnji mesec so cene raznim vrstam blaga malce nazadovale. Seveda je to v precejšnji meri vpliv pomanjkanja razpoložljive gotovine. Konzumenti pa se pri na-

kupovanju precej obojavljajo, ker pričakujejo še nadaljnega nazadovanja cen. Brez dvoma bi se pri nas poznalo že letos ojačenje dinarja v vsakem gospodarstvu, če bi se več delalo in manj politiziralo.

INDUSTRIJA.

× Novo industrijsko podjetje v naši državi. V Novem Sadu se je osnovalo novo industrijsko podjetje »Ikarus«. Podjetje bo izdelovalo aeroplane, avtomobile in stroje. Zopet zelo razveseljiv korak napredka in gospodarske osamosvojitve v našem gospodarstvu. Novemu podjetju želimo kar največ uspehov.

× »Tekstilana«, tovarna volnenega blaga d. d. v Kočevju (Slovenija) se je ustanovila v nedeljo, dne 25. m. m. v Kočevju. Novo delniško društvo je prevzelo tovarno manufakture, ki jo je imela dosedaj komanditna družba Tekstilana v Kočevju, ter bo obstoječo tovarno še znatno razširila. Pri družbi je udeleženi tudi češkoslovaški kapital in znaša vplačana glavica 6 milijonov dinarjev. V prvi upravni svet so bili izvoljeni sledeči gospodje: A. Kajfež jun., Kočevje, dalje gg. Adolf Hirsch, generalni direktor tekstilnih podjetij firm Kern, Josip Morgenstern in baron V. Cavallari, prokurist iste firme. V nadzorstvo so bili izvoljeni gg. R. Gulič, direktor, in J. Ilc, prokurist, oba pri Merkantilni banki v

Kočevju, ter A. Skubec kot substitut. — Z ustanovitvijo delniške družbe se je povečala kapaciteta tovarne za štirikratno. Ima 3 seliaktorje po 480 vreten, 24 statev in kompletno pralnico volne ter barvilnico in apreturo. Parni stroj ima 200 HP. Tovarna bo izdelala letno 100.000 metrov blaga ob osemurnem delavniku. Uporablja se samo čista volna iz južnih krajev naše domovine, katero so popelj izvažali in predelovali v madžarskih in drugih tovarnah. Tovarna izdeluje modno blago, lodne in blago za vojaštvo in uniforme. Zaposlenih bo preko 120 delavcev.

DAVKI. — CARINE.

× Izterjavanje davkov v Ljubljani. Na željo gremija trgovcev v Ljubljani se je trgovska in obrtniška zbornica obrnila glede izterjanja davkov na finančno delegacijo v Ljubljani in dobila te dni od delegacije sledeči odgovor: Čast mi je naslov obvestiti, da je tukajšnji davčni urad opozoril že skoro vse davkoplačevalce na njihove zaostanke. Z vročenjem opominjalnih poštinih položnic, od katerih bo plačevati izvršilne pristojbine, bo pa pričel z 10. decembrom t. l., ker je ministrstvo financ izdalo strog nalog, vse dospele davke še v tekočem letu iztirjati. Edina možnost za davkoplačevalce je torej ta, da pravčasno prosijo za sistriranje eksekucije in obroke. Rešujejo te prošnje bo delegacija po možnosti upoštevala tudi sedanjo denarni krizo; ne more pa pri tem iti tako daleč, da bi se nič ne ozirala tudi na nič manj težki položaj države same, od katere se

vedno več zahteva. Zbornica mi bo torej upoštevanje utemeljenih prošelj le olajšala, ako opozori svoje interese, da naj se oglašijo le v slučaju resnične potrebe.

RAZNO.

× Aviačiona razstava v Pragi. Češkoslovaški Aeroklub priredi v dneh od 31. maja do 9. junija 1924 v Pragi v Industrijski palači na razstavišču pod protektoratom gospoda prezidenta Masaryka III. mednarodno letalsko razstavo. Krasen uspeh dosedanjih letalskih razstav v Pragi opravičuje nado, da bo celokupna letalska in sorodna, domača in tujezemska industrija uporabila to priložnost k uspešnemu razširjanju dobrega glasu svojih izdelkov in si tako zagotovila pozicijo v naravnem središču Evrope, katerega pomen je tem večji, ker je središče mnogobrojnih mednarodnih letalskih prog. Zanimanje za razstavo, katero prireja čsl Aeroklub z izdatno podporo vlade, je že danes veliko in cela vrsta domačih in tujezemskih tiskov je objubil svojo udeležbo. Vse informacije radevolje daje Češkoslovensky Aeroklub Praha II v CSR.

DOBAVE.

× Dobava mlevskih izdelkov. Pri ravnateljstvu kr. moške kaznilnice v Mariboru se bo vršila dne 20. decembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave mlevskih izdelkov za l. 1924.

× Dobava barv in drugega materiala za konserviranje železnih in lesenih konstrukcij. Pri odelenju za mornarico v Zemunu

se bo vršila dne 18. decembra 1923 ofertalna licitacija glede dobave barv in drugega materiala za konserviranje železnih in lesenih konstrukcij.

× Dobava plinovega olja. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 20. decembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 400 ton plinovega olja.

× Dobava smolnatih bakelj. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Šabotcu se bo vršila dne 20. decembra t. l. tretja ofertalna licitacija glede dobave 3800 smolnatih bakelj.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.
Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.
Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Pisalni stroji, potrebščine itd.
Mehanična delavnica
(popravljalnica)
LJUBLJANA
Šelenburgova ul. 6/1.
L. Baraga.

Jul. Zeyer :

Gompači in Komurasaki.

(Japonski roman.)

(Nadaljevanje.)

Mladenč, ki je bil Gompačija pripeljal, se mu je zopet približal in mu rekel: »Vidite, kako je lepa! Poidiva skupaj k njej na obisk.«

Gompači je potegnil orožje, oči so se mu divje zasvetile, njegov smrtno blede obraz, s tisto globoko krvavo brazgotino, je bil tako grozen, da se je prestrašeni mladenč spustil v beg. Gompači je stopil v hišo. Pri vhodu ga je pozdravila ženska, ki se je klanjala do tal, in mu odvzela orožje, kajti v Josivari ni dovoljen vstop z orožjem — nekatere izmed svečenic razkošja tako sovražijo svoje življenje, da bi se usmrtili pri prvi priložnosti. Gompači je torej izročil orožje in hitel po ozkih stopnicah navzgor, odprl vrata in stal pred blede, objokano Komurasaki. Bronasta svetiljka je gorela na visokem podstavku, pri oknu iz belega papirja je stala preprosta vaza z venečo javorovo mladiko, na strani je visela majhna kletka z metuljem, ki ga je usmrtila jesen. Ležal je na vsem

cvetu. Bilo je tiho in žalostno v sobi; v zraku je plaval nežen, slaboten vonj kakor spomin na pomlad. Deklica je bila v temni obleki in neštete dolge igle iz želvovine so tvorile okrog njene glave nekaj žarkom glorie podobnega — znak kurtizane! Gompači je besnel, ko je to videl; ni našel besede, toda njegove oči se niso mogle ločiti od teh igel. Deklica je vzdihnila in, ko ga je videla tako nemega stati pred seboj, upirajočega svoje oči na njeno glavo, si je segla v lase, našla tam cvet neke jesenske rastline in ga podala Gompačiju.

»Glej,« je rekla; »slutita sem, da prideš danes! Opoldne, ko je solnce svetilo na moje okno, je preletela naglo senca ptiča okoli okna. Znamenje, da pride gost! In samo en gost je na širokem svetu, ki ga čakam! To si ti. Utrgala sem torej tole cvetlico, da se okrasim za tebe.«

Gompači je molčal.

»Preden sem te prvič videla v hiši onih razbojnikov,« je nadaljevala in iz oči ji je blestela sanjava jasnost, »mi je dala lastovična senca na oknu znamenje, da pride gost. Okrasila sem si takrat nehotne svoje lase z nageljni — ali se še spominjaš?«

Gompači je divjal v svojem srcu. Kako je to govorila! Kot da se ni ničesar zgodilo, kot da ji

ne tvorijo te igle zarjo sramote okoli glave! Zgrabil jo je za obe roki in jo potegnil, da je padla na kolena, na belo rogožo iz ličja.

»Nezvesta!« je strastno zakričal.

Gledala ga je odspodaj navzgor, najprej z začudenjem, potem pa z ganljivim usmevom, polnim bolečnega odrekanja.

»Tebe ni bilo,« je šepetala.

Rdečica ga je obliła, o, kako ji je mogel očitati nezvestobo on, ki jo je odslavil, ki jo je bil izdal, zapustil. Sram ga je bilo pred samim seboj.

»Toda ljubim te, bolj kot kdaj poprej, ljubim te!« je vzkliznil in jo vlekel k sebi.

Njen ljubki obraz se je obrnil kakor orošeni hruškov cvet k njemu in rekla je:

»Daleč sem bila od tebe, in nisem mislila na nobenega drugega kot nate. Čakala sem, Gompači! Ah, kako sem ihtela k zvezdam, kako sem prosila luno, da bi se izpremenila v zrcalo, v katerem bi te videla, kje se mučiš!«

»In vendar,« ji je bridko očital, »si padla v brezno sramote! Kje sem te našel? V močvirju razuzdanosti!«

Deklica je molčala, od ganotja in žalosti ni mogla izpregovoriti, a ni zardela.

(Dalje prihodnjik.)

Nosite čevlje z Berson gummi potplatiti.

Prepričajte se sami, kako udobni so za nošenje. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gumi potplatit cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev istih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od vašega čevljarja strokovno pritrditve gumi potplatov z uporabo priloženega Berson-cementa.

MALI OGLASI:

Cena oglasa do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davščino vred.

Trgovci.

agilen, 27 let star s K 200.000 premoženja želi znanja v svrhu znebiti se trgovca. Ponudbe na upravo lista pod »Agilen I.«

Šivilja

stara 37 let išče znanja s solidnim gospodom. Ponudbe pod »Šivilja« na upravo lista.

Potnik

za Slovenijo, ki je dobro uveden pri trgovcih z vinom, gostilničarjih in kavarnarjih se išče. Stalno nameščenje, fikсна plača, provizija in dnevnice. Pismene ponudbe z zahtevno plačo naj se pošljejo na naslov: Hrvatska središnja vinara d. d. v Zagrebu.

Krojaškega pomočnika

provostnega, za fino delo, iz Ljubljane ali bližnje okolice in vajenca sprejme takoj Josip Rojina, Ljubljana.

Najboljši dar

in gotovo tudi najkoristnejši je, če kupiš za svoje stanovanje aparat Topodar, ker ti greje stanovanje, hrani denar in kurivo. Ima jih v zalogi Jugometalija, Ljubljana, Kolodvorska ul. 18 ali R. Nipič in drug, Maribor.

Metarica

pridna, za ženske lase in vsakovrstne pletenine išče primerne službe, če mogoče takoj. Naslov v upravi lista.

Specijalna mehanična

delavica za popravilo pisalnih in računskih strojev. L. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/1.

Pekarija z hišo, dnevni promet 10.000 K, industrijsko mesto, 300.000 Din.

Hiša moderna, centum Maribora, 7 sob pri kupu prostih.

Vila, orole parka sposobno za industrijo.

Posestvo 44 oralov z vilo ter 5 stavbami, velik inventar pri Mariboru ter posestva od 3 do 178 oralov; tudi gozdna posestva.

Grajsčina z vodno žago, 28 oralov, posestva meblavana.

Gostilno, mesarijo, trgovino prodaja realiteta pisarna Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3.

Meblavana soba

v Ljubljani se odda solidnemu gospodu. Naslov v upr. lista.

Utenec

iz boljše hiše za steklarstvo obrt se sprejme pri tvrdki Alojzji Pauschin, Ljubljana, Wolfova ulica 6.

Pozor!

Kupujem po najvišjih cenah stare obleke, čevlje, pohištvo itd. Pridem tudi na dom. Drame Martin, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29.

Gospodje

se sprejmejo na hrano opoldne in zvečer. Poljanska cesta 8/1.

Gospodinje pozor! Večja korporacija išče gospodinjo, ki bi bila pripravljena v svojih prostorih dati približno 30 članom stalno hrano (kosilo in večerjo). Živila se preskrbujejo od korporacije same. Tozadnje ponudbe je adresirati do 1. decembra na: Ljubljana, poštni predal 101.

Vino pristno ljutomersko in haločko lastnega pridelka letnikov 1921, 1922 in 1923 vedno v zalogi v kleti vinogradnikov V. Baebler in drug, v Ptuj. Razpošilja se od 300 litrov naprej.

Tovarni Nipič v Mariboru. Na Vašo željo Vam prav radi potrjujemo, da ste po našem naročilu izvršili in montirali v našem podjetju 2 Topodara in sicer enega v stavnici na lončeno peč, drugega pa v strojni dvorani na železno peč. Oba funkcionirata zelo dobro, ter se tudi na kurivu znatno pozna. Pripravljeni smo kakemu eventualnemu Vašemu interesu, če želite tudi pokazati, kako da funkcionira, Mariborska tiskarna, d. d. Maribor. Naroča se: Jugometalija, Ljubljana, Kolodvorska ul. 18 ali R. Nipič in drug, Maribor.

Šivilja išče dela na dom. — Naslov v upravi lista.

Novo! Darilo za sv. Miklavža! Štampilje za našo deco

se dobijo v 5 različnih garniturah:
1. a) Vojaki; 2. b) Vojaki; 3. Narodne noše; 4. Športniki; 5. Telovadci.

Cena za 1 garnituro Din 50.—
A. Černe, graveur, Ljubljana.
(V nedeljski številki je cena pomotoma označena z Din 20.—)

Ivan Zakotnik LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 49.

Tel. 379 mestni tesarski mojster Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrejša za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. Tovarna furnirja.

Slike narisal akad. slikar M. Gaspari. Besedilo zložil Tone Gaspari.

Krasno umetniško in literarno delo za mladino

izide koncem novembra t. l.

v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani.

Cena po Din 25.—, v luksuzni izdaji po Din 30.—.

Poštnina posebej po Din 1.— odnosno za luksuzno izdajo po Din 1.50.—, za inozemstvo dvojna poštnina.

Naročila sprejema

Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

Parfume in toaletno milo

v okusnih škatljicah kot pripravno Miklavžovo in božično darilo, priporoča

Parfumerija „Strmoli“ Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

V novi sgradi družbe z o. z. »Ljubljanski dvor« v Ljubljani ob vogalu Kolodvorske in Pražkove ulice je v kleti predvidena

večja restavracija in vinska klet z obširnimi pritlikalnimi se oddajo v najem.

Da bi cela naprava kar najbolje odgovarjala praktičnim potrebam je omenjena družba pripravljena ozirati se po možnosti že pri zgradbeni izvršitvi na željo onega, ki bi pozneje vodil gostilničarski obrat.

Vsled tega se vabijo

resni reflektanti,

da se šimprej omejeje na »Ljubljanski dvor« d. z. o. z. v Ljubljani, poslovodstvo pri gradbenem oddelku južne železnice.

Zvezna tiskarna in knjigarna

Wolfova ul. 1

v Ljubljani

Marijin trg 8

Izdeluje vsakovrstne tiskovine, knjige, brošure, poslovne knjige, bloke, note, tabele, vstopnice, razglednice, naročilne knjižice, lično, hitro in po konkurenčnih cenah.

Moderna knjigoveznica.

Za Miklavža! obdarite najprimerneje svoje drage s priznanim najboljšimi izdelki trvdke Drago Schwab, Ljubljana, Dvorni trg 3.

Oglejte si največjo zalogo vsakovrstnih oblek za gospode in dečke, zimnikov, kožuhov, raglanov, ulstrov, dežnih plaščev, usnenih suknjičev itd. Lastni izdelki! Najnižje cene! Provostno angleško in češko suknjo v nadrobni prodaji v poljubnih množinah! Perilo — Modni in športni predmeti!

Zimske suknje

priporoča po ugodnih cenah oblačilna industrija

A. Kunc, Ljubljana, Gosposka ulica 7.

„SLOVAN“

letniki 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1915, 1916 in 1917 se dobijo v

ZVEZNI KNJIGARNI
Ljubljana, Marijin trg 8.
Cena broširanem izvodu Din 64.—.